

Ağadadaş Müniri və “Məcməüş-şüara” ədəbi məclisi

Səbinə Əhmədova

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu. Azərbaycan.

E-mail: ehmedova3@mail.ru

Annotasiya. XIX əsrdə artıq Azərbaycanın hər bölgəsində, ələlxüsus da Bakı, Gəncə, Şuşa, Lənkəran, İrəvan, Quba, Ordubad, Təbriz, Ərdəbil, Şəki kimi şəhərlərdə ədəbi məclislər inkişaf mərhələsinə başlamışdır. Ordubadda “Əncüməni-şüara” (“Şairlər yığıncağı”), Lənkəranda “Fövcül-füsəha” (“Gözəl danışanlar dəstəsi”), Şamaxıda “Beytüs-səfa” (“Səfa evi”), Şuşada “Məclisi-üns” (“Dostluq məclisi”), “Məclisi-fərəmuşan” (“Unudulmuşların məclisi”), Bakıda “Məcməüş-şüara” (“Şairlər yığıncağı”) və s. adlar altında təşkil edilmiş ədəbi məclislər Azərbaycan poetik mühitinin inkişafına, daha da zənginləşməsinə müstəsna xidmətlər göstərmişdir. Məqalədə Ağadadaş Münirinin hələ gənc yaşlarından “Məcməüş-şüara”da iştirak etməyindən, eyni zamanda məclisin təşkilatçısı Məhəmmədəğa Cürmüdən başqa Əbdülxalıq Yusif, Əbdülxalıq Cənnəti, Haşım bəy Sağib, Səməd Mənsur, Məşədi Azər və başqaları ilə dostluq münasibətlərindən bəhs olunur.

Açar sözlər: Ağadadaş Müniri, “Məcməüş-şüara”, ədəbi proses, poeziya, təxmis, nəzirə

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 14.11.2022; qəbul edilib – 30.11.2022

Agadadash Muniri and the literary assembly “Majma ush-shuara”

Sabina Ahmadova

Doctor of Philosophy in Philology

Institute of Manuscripts named after Mahammad Fuzuli of ANAS. Azerbaijan.

E-mail: ehmedova3@mail.ru

Abstract. In the 20th century, in each region of Azerbaijan, especially in Baku, Ganja, Shusha, Lenkaran, Iravan, Guba, Ordubad, Sheki, Tabriz, Ardabil, a stage of development of literary assemblies started. Literary Assemblies organized in Ordubad “Anjumani-Shuara” (“Meeting of Poets”), in Lankaran “Fovjul-fusaha” (“Assembly of the Eloquent”), in Shamakhi “Beit Us-Safa” (“House of Purity”), Shusha “Mejlisi-uns” (“Assembly of Friendship”) and “Mejlisi-faramushan” (“Assembly of the Forgotten”), in Baku “Majma ush-shuara” (“Assembly of Poets”) and others, have exceptional merits in the further enrichment and development of the Azerbaijani literary environment. The article talks about the participation of Agadadash Munir from a young age in “Majma ush-shuar” and friendly relations with the founder of the Assembly Mahammadagha Jurmi, as well as with Abdulkhalig Jannati, Hashim bey Sahib, Samad Mansur, Meshedi Azer and others.

Keywords: Aghadadash Muniri, “Majmaush-Shuar”, literary process, poetry, takhmis, nazira (imitative poem)

Article history: received – 14.11.2022; accepted – 30.11.2022

Giriş / Introduction

Azərbaycanda ədəbi məclislər Eldəgizlərin Təbrizdə, Ərdəbildə, Şirvanşahların Şamaxıda, Bakıda keçirdiyi məclislərlə başlamış və bu məclislərin bir-birilə sıx əlaqələri olmuşdur. Ədəbi məclislərin XIX əsrdə artıq Azərbaycanın hər bölgəsində, ələlxüsus da Bakı, Gəncə, Şuşa, Ordubad, Lənkəran, İrəvan, Quba, Təbriz, Ərdəbil, Şəki kimi şəhərlərində inkişaf mərhələsi başlamışdır.

Ordubadda “Əncüməni-şüəra” (“Şairlər yığıncağı”), Lənkəranda “Fövcül-füsəha” (“Gözəl danışanlar dəstəsi”), Şamaxıda “Beytüs-səfa” (“Səfa evi”), Şuşada “Məclisi-üns” (“Dostluq məclisi”), “Məclisi-fərəmuşan” (“Unudulmuşların məclisi”), Bakıda “Məcməüş-şüəra” (“Şairlər yığıncağı”) və s. adlar altında təşkil edilmiş ədəbi məclislər Azərbaycan poetik mühitinin inkişafına, daha da zənginləşməsinə müstəsna xidmətlər göstərmişdir.

Bakı ədəbi mühitində 1860-cı ildə yaradılmış “Məcməüş-şüəra” ədəbi məclisi Azərbaycanın dahi şairi Seyid Əzim Şirvaninin təklifi ilə Məhəmmədəğa Cürmi (1835-1900) tərəfindən yaradılmışdı. Təbii ki, məclis Seyid Əzim Şirvaninin adı ilə bağlı olduğu üçün dərhal ətrafına Bakı şəhərinin və Bakı kəndlərinin ən nüfuzlu şairləri toğlanmağa başladılar və zaman-zaman Əbülhəsən Vəqif (1845-1914), Kərbəlayi Muxtar Bisəvad (1847-1938), Ağakərim Salik (1849-1910), Ağadadaş Sürəyya (1850-1900), Mirzə Əbdülxalıq Yusif (1853-1924), Mikayıl Seydi (1862-1916), Mirzə Əbdülxalıq Cənnəti (1855-1931) və s. kimi istedadlı şairlər məclisin üzvlərinə çevrildilər.

Əsas hissə / Main part

Bakının Hövsan kəndində anadan olan Ağadadaş Münirinin (1863-1940) yaradıcılıq fəaliyyətinin ən məhsuldar çağları təbii ki, Azərbaycan bolşeviklər tərəfindən işğal olmamış zamanlarına düşür. Çar hökuməti nə qədər haqsız olsa da, mədəniyyətlərə müəyyən qədər azadlıq vermişdi və bu səbəbdən də ələlxüsus XIX əsrin sonlarında, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda ədəbi proses öz axarı ilə gedirdi. Bəzən sənətkarlarımız çar Rusiyasını tənqid etdiyi üçün təzyiqlərə məruz qalsalar da, çar çinovnikləri bolşeviklər kimi məscidləri, ibadətqahları, ziyarətgahları sökmür, dini icmalara bir qədər azadlıq verirdi. 1913-cü ildən etibarən isə Rəmanovlar sülaləsinin üç yüz illik hakimiyyəti münasibətilə sürgündə olanlar da vətənə qayıtdılar. Bolşevik hökuməti isə ona itaət etməyənlərə qarşı həddindən artıq qəddar bir mövqə tutmuşdu.

Təbii ki, bütün bunlar hamı kimi Münirinin də yaradıcılığına öz təsirini göstərməkdə idi və bu səbəbdən də nəslinin kəsilməsini istəməyən şair 1920-ci il aprel işğalından sonra ürəyi istəmədiyi bir yaradıcılıq mövqeyi tutdu və yaxın dostu Məmməd Səid Ordubadiyə Moskvada mükafat alması münasibətilə yazdığı təbrik məktubunda Azərbaycanın Leninlə birlikdə müstəqilliyini əlindən alan İosif Stalini belə tərifləməyə məcbur oldu:

*Gəldi o vaxt, o həngam, o zaman, əsri-cədid,
Parladı taleyimiz ulduzu əhd oldu Səid!
Gəldi kaşif əmələ Moskva olmuş səfərin,
Ruznaməylə oxundu Bakıda xoş xəbərin.
Ki, sizə Moskvada məclisi-ali qurulub,
Stalin tək atamız sizlə bərabər oturub.
Nəzəri-mərhəmətindən şərəf ilə keçdiz,
O ki, ixlasi-iradətədi, onu göstərdiz.
Dutdi mənzuri-nəzər ali nəzərlərdə sizi,
Şərəfli-şanlı nişan etdi uca rütbənizi.
Odur ustad müəllim, odur ümmid atamız,*

*Urmuşuq cəng onun daməninə biz hamımız.
Qomministin, sovetin parlaq işıqlı günəşi,
Stalin verdi cahən işçisinə pərvərişi. [7, s.84]*

Şübhəsiz ki, bu sözlər şairin ürəyindən gəlmirdi, çünki o da müasirləri olan Bakı şairləri kimi türkçü idi və xalqın türk, İslam bayrağı altında birləşməsinə istəyən, arzulayan bir sənətkar idi ki, XI Qırmızı Ordu Azərbaycanı işğal edənə qədər bu onun yaradıcılığında əsas yer tuturdu. Lakin Stalinin qəddarlığını, ələlxüsus da müsəlman xalqlarına qarşı olan kin-küdurətini çox yaxşı dərk edən şair yəqin ki, bu şəkildə şeirlər yazmaqla Stalinin zəhər püskürən atəşinin üstünə müəyyən qədər də olsa su çiləmək fikrində idi.

Lakin Ağadadaş Müniri olduqca vətənpərvər, xalqın, millətin təəsübünü çəkən, Azərbaycan xalqının düşmənlərinə qarşı isə olduqca sərt bir mövqə tutan sənətkar idi. Elə bu səbəbdən də 1918-ci il mart qırğınına poetik lövhələrlə olduqca aydın şəkildə əks etdirmişdi:

*Xırdaca məsum uşaqlar tömeyi-şəmşir olub,
Düxtəri dişizələr həm müstəhəqqi-şir olub.
Möhtərəm, nazlı hərəmlər layiqi-təhqir olub,
Zülmi-ada, bir deyil Baküdə, aləmgir olub,
Bəski etmiş hər kəs rəviş aləmdə çərxi-kəcmədar. [7, s.117]*

Müniri öz bədii irsində həm sələfləri, həm də müasirləri kimi rəmzlərdən istifadə edirdi ki, bu da onun dəsti-xəttinə əlvanlıq gətirirdi. Çünki şair klassik şairlərimizin yaradıcılığını daim mütləq etmiş və onlardan bacardığı qədər öyrənmişdir: “Bədii ifadə vasitələri-bənzətmələrin kamil forması, bədii rəmzlərdir. Rəmzləşmə prosesi irfan ədəbiyyatında ənənəvi təsvirlərin geniş işlənməsi tələbatından doğur. Ancaq müəyyən qrup irfan təlimi daşıyıcılarına aydın olan söz və ifadələrin rəmzə çevrilməsi ilkin mənasından başqa həm də gizli fikirləri açıqlamaqdan ötrü işlədilir. Sınıfı tərqiqlərilə bağlı bu cür rəmzlər divan ədəbiyyatında çoxgedişlidir. Bura elmi-Ləduni məlumatları, tənqim, əlkimya, rəmi, surətşünaslıq, rimiya, simiya, cifr aiddir. Orta əsrlərdə uzun illər ərzində yaranıb sıx-sıx işlənən rəmzlər, daşlaşmış fiqur kimi sonrakı zamanlarda da istifadədən düşməmişdir” [5, s.142].

Klassik şairlərin hamısı rəmzlərdən istifadə etmişdir, çünki rəmzlər şeirdə hər bir beytin bədii-estetik və ritmik emosional təsirini gücləndirməklə yanaşı, məna çaları baxımından şeirə xüsusi bir zənginlik gətirir. Bu səbəbdən də Ağadadaş Müniri şeirlərini rəmzlərlə bəzəməyə üstünlük verirdi:

*Sən o gülsən, rəng vermiş ləblərin gülbərginə,
Səndədir feyzi-tamaşası güllün hər rənginə.*

*...Baxəyal ol, yadə sal Cəmşidi, cami-mey götür,
Çox da pabənd olma dəhrin əfsəri övrənginə. [7, s.17]*

Bu qəzəldə “gül”, “ləb”, “mey”, “cam” rəmzlərdir ki, bunlar simvol və bədii şərti obrazlar kimi götürülüb. Bu rəmzlər də “büt”, “gözəl”, “sənəm”, “üz”, “yanaq”, “dodaq”, “boy” kimi İlahi gözəlliyə qovuşmaq mənasında işlədilir. “Ney” vücudi-küllədən ayrılıb cüvz ələminə düşən, öz əslindən ayrıldığı üçün fəryad qoparan, “ay” (mah) İlahi varlığın camal sifətlərinin nişanəsi və həqiqi gözəllik simvolu, “busə” söz və kəlam, Haqqın varlığından və bilgisindən alınan zövq və nəşə, “qaş” (əbrü) qiblə və mehrab, eyni zamanda Həzrəti Məhəmmədin (s) Merac zamanı Uca Allaha yaxınlaşdığını ifadə edən “qabi-qövseyin” anlamı, “günəş” (aftab) həm vəhdət, birlik, həqiqət, həm də gözəllik, üz və camal, “göz” (çəşm) isə bəşirət rəmzidir” [1, s.130].

Ağadadaş Münirinin də bir sıra müasirləri kimi türkçülük, İslamçılıq ideyaları altında formalaşmağından, xalqın da xoşbəxtliyini türk-İslam bayrağı altında birləşəndən sonra firavan ola biləcəyindən xəbər verir.

*Gəldi livayi-səltənətilə cəhanə türk,
Verdi nişan bəlalı qaşın asimanə türk.*

*...Bir gün Müniri Əhriməni surə döndərir,
Təng eyləyir bu mülki-Süleymani anə türk. [7, s.35]*

O, şeirlərdə ən sadə, ən tez anlaşılan misralarla oxucunu öz təsiri altına salıb ona bir çox həqiqətləri anladır, onu qəflət yuxusundan ayıldır, milli təfəkkürün oyanışında çox əhəmiyyətli rol oynayır. Münirinin poeziyasında məhz bu amil əsas yerlərdən birini tutur ki, şair tez-tez xalqı maarifləndirmək üçün kədər yangısı ilə, fəqət sənətkarlıq baxımından olduqca mükəmməl əsərlər meydana gətirirdi:

*Bir dəlirik bizi bədbəxt hünərdən xali,
Bir nihaliq ki, əbədiliklə səmərdən xali.*

*Bihəvəs işləməgil etdi, Müniri, səni hiç,
Qaldı ceybi-hünərin sikkəyi-zərdən xali. [2]*

Ağadadaş Müniri də bir sıra müasirləri kimi Mövlanə Füzuli məktəbindən qidalanmış, dərslər almış sənətkar idi və onun qəzəllərinə təxmis və nəzirələr yazırdı. Məsələn Füzulinin:

*Dust bipərva, fəlak birəhm, dövrən bisikun,
Dərd çox, həmdərd yox, düşmən qəvi, tale zəbun.*

*Sayeyi-ümmid zali, afitabi-şövq gərm,
Rütbeyi-idbar ali, payeyi-tədbir dün. [4, s.422]*

qəzəlinə böyük peşəkarlıqla təxmis yazaraq, Füzuli şikayətinin onun öz həyatında da təcəssüm etdiyini vurğulayır:

*Dil pərişan, bəxt rugərdan, fərəh əyyami dün,
Aşına biganəməslək, məslək əhli-pürfünün.
Rəy bitədbir, qəl aciz, sirişki-didə xun,
Dust bipərva, fəlak birəhm, dövrən biskun,
Dərd çox, həmdərd yox, düşmən qəvi, tale zəbun. [6, s.344]*

Təsadüfə deyildir ki, görkəmli şairimiz Seyid Əzim Şirvani “Bakı şairlərinin tərif” şeirində Müniriyə olduqca yüksək qiymət vermişdir:

*...Təbi Müniri şəmsü-qəmərdən münirdir,
Baxdıqca şeirinə gözə nuri-bəşər gəlir. [7, s.114]*

Ədəbiyyat qeyd etdiyimiz kimi “ədəb” nəfsi paklıq və əxlaqi gözəllik təlimi üzrə köklənmişdir ki, Azərbaycan şairləri, o cümlədən Bakı ədəbi mühitinin yetişdirmələri daim öz yaradıcılıqlarını əxlaq normaları üstündə kökləmişlər və yaşadıkları dövr nə qədər təlatümlü,

fırtınalı, qasırgalı, sarsıntılı olsa da, onların yaradıcılığının kökünü, qayəsini zəngin əxlaq təşkil etmiş və bu genetik saflığın işığı ilə yazıb-yaratmışlar.

Məlumdur ki, Azərbaycan klassik şeirində Nəsimi, Xətai və Füzulidən başlamış, XIX əsrin axırlarına qədər şeirin çox işlənmiş janrlarından olan qəzəl, qəsidə, məsnəvi çox möhkəm ənənəvi dil və üslub xüsusiyyətlərinə malik idi. Lakin XIX əsrin ikinci yarısı, XX əsrin əvvəlləri başqa tələblər də irəli sürürdü. Artıq XIX əsrin 60-cı illərindən başlayaraq, ədəbi məclislərdə əsasən Füzuli şeirinin təsiri ilə yazılan nəzirələr, təxmislər yetmirdi. Xalqın mənəvi fikir həyatı, ideal yaşayış arzuları ilə əlaqədar axtarışlar, orijinallıq tələb olunurdu. Bu axtarışlar fikir, mənəviyyat, insanların qəlb həyatı, yeni bədii formalar ətrafında getməli idi. Lakin məsələ burasında idi ki, insanlığın əqli-mənəvi inkişafında bir oyanış görən bəzi şairlər real həyata müraciət edən zaman sələflərini də unuturdular.

Azərbaycan şeiri qeyd etdiyimiz kimi klassik ənənələrini saxlamaqla bərabər yeni bədii məzmun kəsb etməyə başladı, məqam, fikir, başlanğıc, mənəvi-əxlaqi mövqe (meyar, dəyərləndirmə) dövrün şairlərinin əksəriyyətinin şeirləri lirik, publisist, epik mənəvi siqləti ilə nəfəs almağa başladı. Onların əksəriyyəti şeirlərini hansısa mücərrəd estetik qəlib və ölçülərdə deyil, vətəndaş çılğınlığı, publisist deyimi ilə, aktualıq anlayışı ilə özünü göstərməyə başladı. Bu şairlər, o cümlədən Müniri də xalqın iqtisadi rifahının yüksəlişini, gün-güzəranının gözəlləşməsini, xoşbəxt yaşamasını elmdə, təhsildə, savadlanmaqda görürdülər:

*Təbiət ruhlənməz növi-insan olmayan yerdə,
Gülüstan atirlənməz ətri-reyhan olmayan yerdə.*

*Maarif rüşd tapmaz olsmasa, təşviqi-irfani,
Məkatib qədrəlməz elmi-irfan olmayan yerdə. [3]*

Mövlanə Füzulinin ən məşhur əsərlərindən biri, “Vətənim” məqtəsi ilə bitən əsərinə yüzlərlə təxmislər, nəzirə yazılmışdır. Bakı şairləri də “Məcməüş-şüəra”nın yığıncaqlarında bu əsərə təxmislər, nəzirə yazmaqda bəhsə belə girmişlər. Bu baxımdan Ağadadaş Müniri də Füzulinin sonuncu beytdə vətən sözünü dörd dəfə ayrı-ayrı mənələrdə işlətdiyi bu əsərə təxmislər yazmışdır:

*Pənbeyi-daği-cünun içrə nihandır bədənim,
Diri olduqca libasım budur, ölsəm kəfənim.*

*...Edəmən tərək, Füzuli, səri-kuyin yarın,
Vətənimdir, vətənimdir, vətənimdir, vətənim. [4, s.221]*

Ağadadaş Müniri isə dahi Füzulinin işıqlı qələmi ilə yazdığı bu heyrətamiz əsərdən bu şəkildə ilhamlanır:

*Ey mənim lalərixüm, xosrovi-şirinsüxənim,
Necə tab eyləyə daği-dilə azurdə tənim?
Nola bir gün sorasan halımı gördükdə mənim?
Pənbeyi-daği-cünun içrə nihandır bədənim,
Diri olduqca libasım budur, ölsəm kəfənim.*

*...Gəl, Müniri, çəmənə, yad elə ruyin yarın,
Güldən al şövqilə bülbül kimi buyin yarın,
Versələr aləmi, verməm səri-muyin yarın,
Edəmən tərək Füzuli səri-kuyin yarın,
Vətənimdir, vətənimdir, vətənimdir, vətənim. [7, s.86-87]*

Ağadadaş Müniri “Məcməüş-şüəra”da hələ gənc yaşlarından iştirak etmiş, eyni zamanda məclisin təşkilatçısı Məhəmmədəğa Cürmüdən başqa Əbdülxalq Yusif, Əbdülxalq Cənnəti, Haşım bəy Sağib, Səməd Mənsur, Məşədi Azər və başqaları ilə dostluq eləmişdir. Məlum olduğu kimi, “Məcməüş-şüəra”nın ilk üzvləri Mirzə Əbdülxalq Yusifə çox böyük hüsnü-rəğbət və məhəbbət bəsləmiş, ona “Məliküş-şüəra” (“Şairlər rəhbəri”) demişlər. Seyid Əzim Şirvani isə Əbdülxalq Yusifə olduqca yüksək dəyər vermiş, onu şeir aləminin sultanı adlandırmışdır. Təbii ki, Əbdülxalq Yusifin dahi Seyid Əzim tərəfindən bu cür dəyərləndirilməsi təsadüfi olmamışdır. Bakı şairlərinin tədqiqatçısı Sona Xəyal Əbdülxalq Yusifin tək Bakıda deyil, bütün Azərbaycanda çox böyük hörmət qazanması haqqında belə yazır: “Yusif yaşadığı dövrün görkəmli şairləri olan S.Ə.Şirvani, A.Buzovnalı, Ə.Cənnəti, H.Saqib, S.Mənsur, Ş.Gəncəli, Ə.Qarabaği, M.Xürrəmi, M.Cürmi, Mirzə Səməndər, Rahil, Mişkat, Müniri, A.Sürəyya, F.Dərbəndi, Sabit və b. ilə dostluq etmiş, onlarla daim əlaqə saxlamış, şeirləşmişdir. Yusifə həsr olunmuş şeirlərdən görünür ki, dövrünün şairləri onu ustad sənətkar hesab etmiş, daim ondan öyrənməyə çalışmışlar” [8, s.94].

Təbii ki, Ağadadaş Müniri də Əbdülxalq Yusifi çox sevmiş, onunla sıx yaradıcılıq telləri ilə bağlı olmuş və bir çox şairlər kimi ona şeirlər həsr etmişdir. Əbdülxalq Yusifin divan bağlaması münasibətilə yazdığı təbrik şeirində Müniri Yusifin bu divanının Azərbaycan ədəbiyyatı və mədəniyyəti üçün nə qədər əhəmiyyətli və dəyərli olduğunu heyrətamiz poetik bədii ifadələrlə qələmə almışdır:

*Müjdə ey gül ki, yetib fəsl-i-gül, əyyami-vüsal,
İstəyir şahidi-məqsud eləsin ərzi-cəmal.*

*...Mahi-rəxşəndeyi-Qafqaz, əzizi-Yaqub,
Yusif-i-Misri-fəsaḥət, məliki-mülki-kəmal. [9, s.35]*

Nəticə / Conclusion

1920-ci ildə bolşeviklər hakimiyyətə gələndən sonra milli-dini dəyərlərimiz, adət-ənənələrimizdən bəhs edən əsərlər və müəllifləri də qadağalarla üzləşməli oldular. Lakin zaman keçdi, haqq yerini tapdı və bütün “Məcməüş-şüəra”nın üzvləri qeyrətli alimlərimizin, ziyalılarımızın sayəsində yavaş-yavaş üzə çıxarılmaya və şeir həvəskarları da zaman-zaman onların külliyyatları ilə tanış olmağa başladılar.

Ədəbiyyat / References

1. Babayev, Y. Təriqət Ədəbiyyatı sufizm-hurufizm. – Bakı: Nurlan, 2006.
2. “Dirilik”, 16 yanvar, 1916.
3. “Ədəbi parçalar”, 1926.
4. Hacı Ələmdar, M. “Füzuli qəzəllərinin şərh-i”. 3 cildə, II cild. – Bakı: Elm və təhsil, 2012.
5. Quliyeva, M. “Azərbaycan Ədəbiyyatı ərəb-müsəlman nəzəriyyəsi kontekstində” (Məqalələr toplusu). Elmi redaktorlar: filologiya elmləri doktoru Nəsim Göyüşov, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Səadət Şixəliyeva. – Bakı: Elm və təhsil, 2017.
6. Məhəmməd, F. “Elmi-tədqiqi məqalələr”. – Bakı, 1958.
7. Mirzə Ağadadaş Müniri. “Əsərlər” (Nəşrə hazırlayan və ön söz müəllifi Sona Xəyal). AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu. – Bakı, 2018. (D-379/7668 şifrəli əlyazma toplusununun 158b səhifəsində saxlanılır).
8. Sona, X. “Bakı gülzarının bülbülləri”. – Bakı, 2011.
9. “Təzkireyi-Yusif” (Nəşrə hazırlayanlar Hacı Mail, Sona Xəyal). – Bakı, 2016.

Агададаш Мунири и литературный меджлис «Маджма уш-шуара»

Сабина Ахмедова

Доктор философии по филологии

Институт рукописей имени Мохаммеда Физули НАНА. Азербайджан.

E-mail: ehmedova3@mail.ru

Резюме. В XX веке в каждой области Азербайджана, в особенности в Баку, Гяндже, Шуше, Ленкоране, Иреване, Губе, Ордубаде, Шеки, Тебризе, Ардебиле начался этап развития литературных меджлисов. Литературные меджлисы, организованные – в Ордубаде «Анджумани-шуара» («Собрание поэтов»), Ленкоране «Фовджул-фусаха» («Кружок красноречивых»), Шамахе «Бейт ус-сафа» («Дом удовольствия»), Шуше «Меджлиси-унс» («Меджлис дружбы») и «Меджлиси-фарамушан» («Меджлис позабытых»), Баку «Маджма уш-шуара» («Собрание поэтов») и др., имеют исключительные заслуги в деле ещё большего обогащения и развития азербайджанской поэтической среды. В статье говорится об участии Агададаша Мунира ещё с молодых лет в «Маджма уш-шуара» и дружеских отношениях с основателем меджлиса Мамедага Джурми, а также с Абдулхалыгом Джаннати, Гашым бек Сагибом, Самед Мансуром, Мешеди Азером и др.

Ключевые слова: Агададаш Мунири, «Маджма уш-шуара», литературный процесс, поэзия, тахмис, назире